

Arbetsministeriet
Finland
Olli Sorainen
26.11.2004

Finland

*Landrapport
hösten 2004
Migrationsutskottet*

Abstrakt

Antalet utländska medborgare i Finland uppgick i slutet av året 2003 till 107,003 personer. Sammanlagt utgjorde de 2,0 % av den totala populationen. Antalet utomlands födda och i Finland stadigvarande bosatta personer var vid samma tid 158,867 personer och utgjorde sammanlagt 3,0 % av den totala populationen. Totalt flyttade 17,838 personer till Finland. Av dessa var 770 återflyttare från det forna Sovjetunionen.

Den årliga flyktingkvoten var år 2004, 750. De största flyktinggrupperna, både inom och utanför ramen för kvoten, kom från Sudan, Iran, Afghanistan, Somalia, och Irak. De största asylsökargrupperna kom från Östeuropa, särsk. från Serbien och Montenegro, Bulgarien, Turkiet, Förbundsrepubliken Jugoslavien och Ryssland. Totalantalet asylsökande var 3,221. Inom gruppen asylsökande beviljades, år 2003, totalt 7 personer asyl, samt 487 personer uppehållstillstånd.

För närvarande estimeras arbetslöshetsgraden bland invandrare till 28–29 %. Graden är något lägre än föregående år på grund av ett ökat behov av arbetskraft inom servicesektorn samt p.g.a. aktiva åtgärder inom arbetsmarknaden. Ansökningarna om medborgarskap ökade likaledes under året 2003. En bidragande faktor var troligen den nya medborgarskapslagen, som möjliggör dubbelt medborgarskap. Också den nya lagen om likabehandling trädde i kraft. Den introducerar nya verktyg som stärker det lagliga skyddet mot diskriminering inom arbetslivet och inom samhället i övrigt.

År 2003 erhöll totalt 24, 181 personer från tredje land ett positivt utlåtande av arbetskraftsbyrån om uppehållstillstånd för arbetstagare. I likhet med tidigare år var det i huvudsak arbetssökande invandrare från Ryssland och Estland. De största enskilda volymerna av utländsk arbetskraft verkade inom jord och skogsbruksindustrin. Trots att en betydande tillströmning av arbetsinvandring tillsvidare uteblivit i Finland, har de demografiska utmaningarna beaktats inom regeringen och beredningen av ett nytt invandrarpolitiskt program har påbörjats.

Den illegala immigrationen har inte varit ett problem i Finland, i samma utsträckning som i många andra EU-länder. Tillsvidare har en viktigare fråga varit olaga behandling av utländsk arbetskraft samt förekomsten av lagvidriga arbetsavtal. Som en följd av de i offentligheten uppmärksammade fallen av lagvidrig behandling av utländsk arbetskraft har nya åtgärder introducerats.

Index

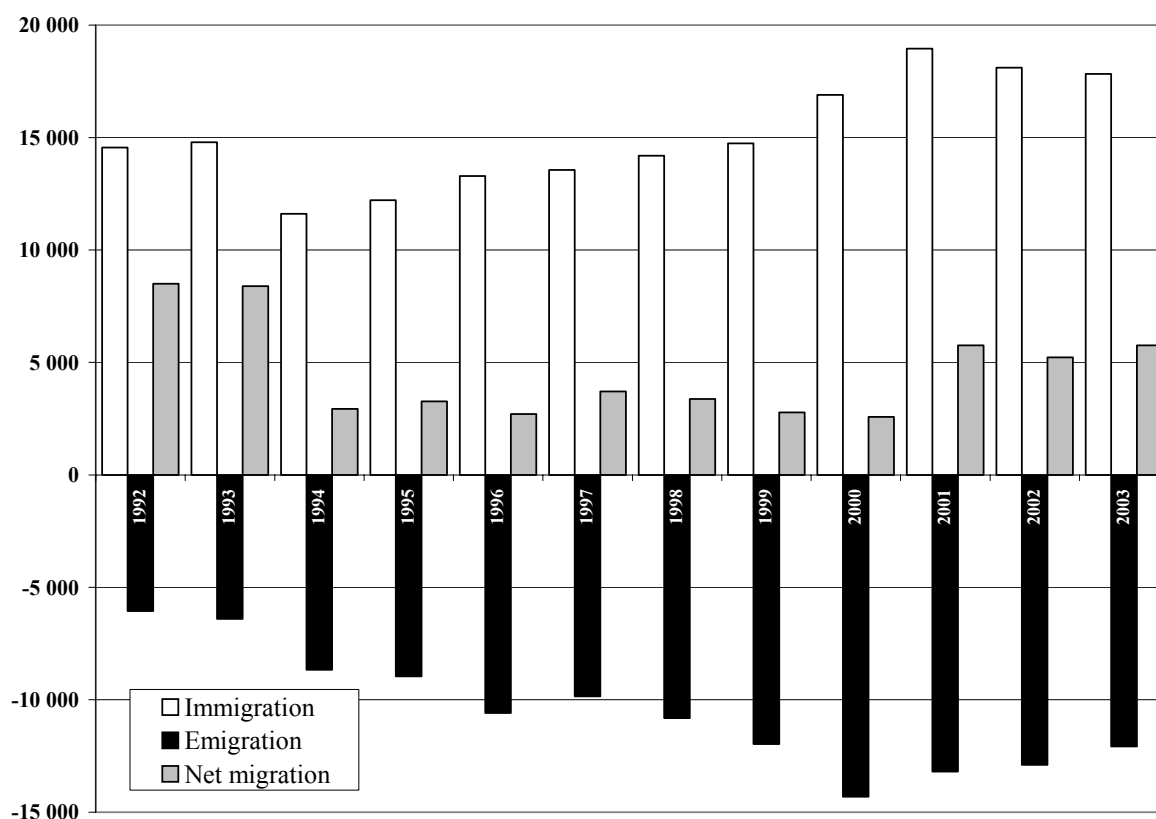
Abstrakt	2
Index	3
1. Immigration och emigration	4
1.1. Siffror och strukturer	4
1.2. Migration bland finska medborgare	6
1.3. Humanitär immigration	8
1.4. Arbetsinvandring	10
1.5. Illegal immigration och arbete	11
1.6. ”Brain-drain” till och från Finland	12
2. Utländsk population i Finland	12
2.1. Siffror och strukturer	12
2.2. Arbete och arbetslöshet bland invandrare	16
2.3. Integration of immigrants	18
2.4. Ansökan om medborgarskap	19
3. Åtgärder som befrämjar likabehandling av invandrare	20
4. Ett tvärsnitt av regeringens invandrapolitik	20

1. Immigration och emigration

1.1. Siffror och strukturer

Totalt immigrerade 17,838 personer i Finland år 2003. Av dessa var 8,406 finska medborgare och 9,432 utländska medborgare. De största grupperna bland de utländska medborgarna utgjordes av ryska medborgare samt medborgare av det forna Sovjetunionen (20,6 % av de utländska immigranterna), estniska (11,7 %) samt svenska medborgare (6,5 %). De procentuella andelarna för de övriga nationaliteterna var betydligt mindre.

Figur 1. Immigration, emigration och nettomigration 1992 – 2003 (finska och utländska medborgare)

Källa: Statistikcentralen

De figurerade värdena representerar permanent immigration inte immigranter med visstidsanställning.

De tre största immigrantgrupperna har förblivit desamma under det gångna årtiondet. Det bör noteras att en betydande andel av personerna i de tre största immigrantgrupperna i tabell 1 är tidigare finska medborgare (Sverige) eller av finsk härkomst (Ryssland, Estland).

Tabell 1. Utländska medborgare som immigrerat i Finland, per nationalitet 1995 – 2003

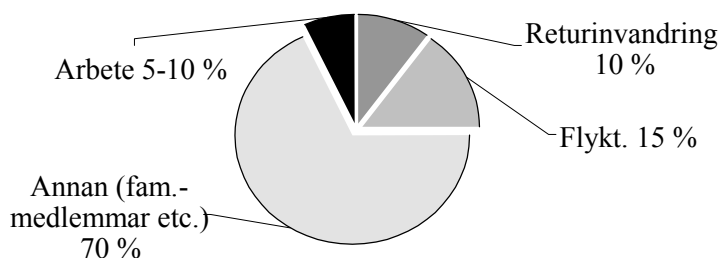
Nationalitet	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total 1995-2003
Ryssland (+fd SU)	1 958	2 025	2 399	2 488	2 197	2 526	2 556	2 052	1 670	19 871
Estland	951	690	629	675	587	655	1 090	1 163	1 102	7 542
Sverige	598	644	667	799	678	701	676	642	682	6 087
Irak	201	451	530	268	330	248	263	326	136	2 753
Somalien	312	295	457	360	110	171	278	291	201	2 475
Jugoslavien	94	98	187	134	407	304	619	197	151	2 191

Kina	138	137	146	199	170	230	331	356	423	2 130
Iran	126	156	323	194	319	160	256	237	257	2 028
Britannien	146	193	177	178	196	246	270	315	265	1 986
USA	162	202	168	199	218	247	242	235	240	1 913
Thailand	99	126	126	154	144	169	290	320	358	1 786
Tyskland	167	151	143	183	188	204	244	242	234	1 756
Turkiet	148	149	187	135	131	140	243	269	271	1 673
Bosnia-Herzegovina	434	419	65	46	58	41	44	48	40	1 195
Ukraina	91	154	95	92	75	143	156	139	125	1 070
Vietnam	64	59	128	192	46	85	71	93	47	785
Annan	1 656	1 590	1 720	2 044	2 083	2 840	3 408	3 017	3 230	18 358
Total	7 345	7 539	8 147	8 340	7 937	9 110	11 037	9 942	9 432	78 829

Källa: Statistikcentralen

Det huvudsakliga incitamentet till permanent immigration i Finland var familjeanknytning (ca. 65-70 %). Den procentuella andelen för flyktingar var 15 % medan andelen för personer av finsk härkomst (etniska finnar) var 10 %. Arbetsinvandring stod endast för en 5-10 % andel.

Figur 2. Huvudsakliga incitament för permanent immigration 2003

Källa: Arbetsministeriet

Det är viktigt att notera att ”huvudsakligt incitamentet” för immigration representerar den angivna motiveringen i kontexten av officiell immigrationsprocedur och därmed bara utgör en del av sanningen. De faktiska orsakerna till immigration uppstår genom komplicerade processer som bör relateras till tid och rum.

De största utländska nationella grupperna som emigrerade från Finland år 2003 var svenskar och medborgare från andra grannländer. Även siffrorna för tidigare finska medborgare är inkluderade i tabellen nedan. Storleksmässigt är dock siffrorna, för de senare, inte jämförbara med siffrorna för emigranter med utländskt medborgerskap.

Tabell 2. Emigration av utländska medborgare, per nationalitet 1995-2003

Nationalitet	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total 1995-2003
Sverige	289	356	377	422	440	457	420	417	376	3 554
Ryssland (+fd SU)	220	460	144	119	127	505	188	288	271	2 322
Estland	166	326	148	159	152	337	131	209	171	1 799

USA	98	211	103	98	124	303	141	196	184	1 458
Britannien	67	152	94	91	126	209	127	168	123	1 157
Tyskland	62	109	62	84	138	175	127	102	118	977
Kina	33	105	32	36	72	212	48	113	38	689
Somalien	62	77	70	44	56	187	39	38	19	592
Turkiet	11	31	18	20	15	49	13	26	26	209
Thailand	17	28	8	9	8	27	20	19	17	153
Bosnia-Herzegovina	..	37	18	18	4	26	8	20	22	153
Irak	..	4	11	..	13	26	11	11	16	92
Jugoslavien	..	18	6	9	11	9	13	..	10	76
Iran	..	13	18	..	2	23	9	..	6	71
Vietnam	..	14	4	..	7	19	3	..	13	60
Ukraina	..	2	1	..	3	18	6	..	9	39
Annan	491	1 104	490	591	702	1 546	853	1 150	859	6 927
Total	1 516	3 009	1 582	1 691	2 000	4 128	2 157	2 757	2 278	21 118

Källa: Statistikcentralen

1.2. Migration bland finska medborgare

År 2003 lämnade totalt 9,805 finska medborgare landet. Det viktigaste destinationslandet var fortfarande Sverige. Detta relativt stadiga migrationsflöde står för en tredjedel av den årliga finska emigrationen. Rörligheten mot vårt västra grannland har dock minskat betydligt sedan 60- och 70-talen.

Den finska emigrationen till andra nordiska länder är framför allt ekonomi- och familjerelaterat. Trots att löneskillnader sällan har motiverat folk att flytta under de senaste 20 åren, har ett litet antal finska sjuksköterskor och diverse experter migrerat till Norge resp. områden kring den Persiska viken, motiverade av högre löner.

Emigrationen av finska medborgare till sydliga och östliga grannar är praktiskt taget obefintligt. År 2003 flyttade bara 177 finska medborgare till Estland och ännu färre till Ryssland. Denna migration är främst entreprenörmässig, d.v.s. det är främst fr. om företagare och anställda i finska företag som blivit omplacerade i dessa länder. Dock ökar emigrationen till Estland gradvis i takt med utvecklingen i de ekonomiska och övriga relationerna samt som en följd av att Estland idag är et EU-land.

Tabell 3. Emigration av finska medborgare 1995-2003, per destinationsland

Destinationsland	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total 1995-2003
Sverige	2 775	2 667	2 759	2 896	3 239	3 349	3 234	3 156	3 017	27 092
Norge	495	505	946	1 277	1 321	1 236	1 145	1 122	862	8 909
Britannien	377	472	528	660	812	770	984	810	941	6 354
USA	507	584	516	585	658	793	865	787	783	6 078
Tyskland	615	630	621	613	699	695	825	623	630	5 951
Spanien	385	438	527	669	597	734	758	679	731	5 518
Danmark	338	322	328	337	379	304	324	313	338	2 983
Belgium	192	261	290	241	217	211	226	203	222	2 063
Frankrike	166	178	157	188	210	202	253	262	226	1 842
Schweiz	119	144	133	144	189	224	285	214	243	1 695
Nederländer	116	97	133	164	186	234	214	235	180	1 559
Italien	131	136	133	108	153	144	192	136	179	1 312
Estland	94	81	92	107	103	109	123	152	117	978
Kanada	101	88	92	99	76	87	126	147	125	941
Australia	95	70	76	70	112	65	96	119	102	805
Annan	935	905	941	968	1 015	1 026	1 346	1 176	1 109	9 421
Total	7 441	7 578	8 272	9 126	9 966	10 183	10 996	10 134	9 805	83 501

Källa: Statistikcentralen

. Emigrationsstatistiken innefattar även naturaliserade personer.

Under senare år har huvudfåran av återflyttande finska medborgare kommit från Sverige. Många av de finländare som under tidigare decennier emigrerat till Sverige återvänder nu. Detta flöde utgör nästan hälften (48,2 %) av all immigration av finländare under denna period.

Tabell 4. Återflyttning av finska medborgare 1995-2003, per ursprungsland

Ursprungsland	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total 1995-2003
Sverige	2 603	2 876	2 607	2 717	2 541	2 510	2 780	2 067	2 764	23 465
Norge	285	346	308	548	876	958	1 023	976	911	6 231
Tyskland	308	434	371	418	427	461	469	572	557	4 017
Britannien	128	201	243	239	390	381	537	550	621	3 290
USA	157	340	279	313	287	325	450	585	545	3 281
Danmark	273	267	288	270	294	329	293	269	292	2 575
Spanien	155	140	166	196	237	252	348	440	486	2 420
Frankrike	82	67	83	102	128	120	123	170	177	1052
Belgium	46	71	55	60	111	134	152	125	147	901
Nederländer	63	50	53	84	79	120	149	149	154	901
Schweitz	56	65	79	80	100	87	115	112	160	854
Italien	67	87	58	59	82	78	90	138	99	758
Ryssland	68	106	71	61	78	92	70	68	81	695
Estland	67	52	53	61	70	101	86	87	90	667
Kanada	37	85	64	70	58	74	68	92	99	647
Australia	29	65	93	51	75	55	59	54	76	557
Annan	453	503	519	523	974	1 708	1 106	1 687	1 223	8 696
Total	4 877	5 755	5 390	5 852	6 807	7 785	7 918	8 141	8 406	60 931

Källa: Statistikcentralen

Även här är naturaliserade finländare inkluderade i statistiken.

Återflyttningen av personer av finsk härkomst fortgick under året 2003. Merparten av återflyttarna var ingermanländare. År 2003 blev dock återflyttningsfrekvensen mindre. En orsak till detta kan ha varit lagändringen som trädde i kraft 2003. Den fastställer att det nu krävs behjälpliga kunskaper i finska eller svenska.

Tabell 5. Immigration av ingermanländare 1998-augusti 2004

Country	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Till april 2004	Total 1998-2004
Ryssland	739	1 004	974	902	874	656	267	5 416
Estland	426	300	171	150	190	116	78	1 431
Total	1 165	1 304	1 145	1 052	1 064	772	345	6 847

Källa: Arbetsministeriet

De nya bestämmelserna har gett upphov till en förändring i åldersstrukturen bland återflyttarna. Återflyttarna är idag äldre än tidigare p.g.a. att yngre ingermanländare oftast inte alls behärskar finska eller svenska.

En stor del av de immigranter som idag bor i Finland är återflyttare från Ryssland och Estland. De nya språkfärdighetskraven till trots, är det fortfarande drygt 200,00 ingermanländare, i Ryssland och Estland, som står i kö för inträdesintervju. Man beräknar att det kommer att ta flera år, om inte decennier, förrän alla ansökningar blivit behandlade.

1.3. Humanitär immigration

1.3.1. Flyktingar

Inom ramarna för humanitär immigration och omplacering samarbetar Finland aktivt med FN:s flyktingkommisariat (UNHCR). Storleken på den årliga flyktingkvoten godkänns av riksdagen.

Flyktingkvoterna har gradvis vuxit sedan mitten av 90-talet. År 2003 var flyktingkvoten 750. Siffran härrör mängden beslut om anländande flyktingar. Alla beslut inom ett givet år leder inte till att flyktingarna de facto anländer under detta år, eller ens under de följande åren.

Tabell 6. Flyktingkvoter och flyktingar som anlänt inom ramen för kvoterna 1995 – augusti 2004

År	Kvot	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Till augusti 2004	Total
1994	500	259	3									262
1995	500	136	314	4		2	1					457
1996	500		209	288	5							502
Extravot *)	1 000	267	314	13	5							599
1997	500			323	169							492
1998	600				124	409	8	10				551
1999	650					132	499		6			637
2000	700						248	443				691
2001	750							286	360			646
2002	750								203	489		692
2003	750									73	609	682
2004	750										30	30

Källa: Arbetsministeriet

*) Extravot 1995 och 1996 (500/år) för flyktingar från det forna Jugoslavien.

De största grupperna inom de 560 immigranter som anlände år 2003 inom ramarna för kvoten var grupper från Afghanistan, Iran och Sudan.

Utöver kvotflyktingar tar Finland emot även andra flyktinggrupper. Till dessa hör asylsökande som beviljats asyl eller uppehållstillstånd på grunder av behov av internationellt skydd eller på andra humanitära grunder. De största enskilda grupperna år 2003 och 2004 kom från Sudan, Iran, Afghanistan, Somalia och Irak.

Tabell 7. I Finland mottagna flyktingar, per ursprungsland 1995 – augusti 2004

Ursprungsland	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Till augusti 2004	Total
Irak	270	435	471	323	288	227	188	245	85	163	2 695
Somalien	223	130	412	256	83	123	250	263	169	89	1 998
Iran	112	134	283	142	241	130	218	220	221	171	1 872
Afganistan	19	7	5	11	68	222	331	359	242	216	1 480
Serbia och Montenegro	0	0	0	19	380	244	502	171	38	96	1 450
Bosnia-Hertze-govina+fd Jug.	582	404	78	36	36	8	18	28	11	38	1 239
Sudan	5	4	0	3	3		113		137	271	536
Turkiet	48	25	21	14	8	8	55	55	36	23	293
Kongo dem.rep.	34	18	45	30	7	6	9	18	27	14	208
Kroatien	0	0	0	7	18	100	51	3			179
Sri Lanka	8	10	10	22	9	18	11	20	7	11	126
Ryssland	0	0	8	6	1		9	10	70	22	126
Myanmar						94	7	2			103

Annan	114	26	73	89	47	32	95	164	159	213	1 012
Total	1 415	1 193	1 406	958	1 189	1 212	1 857	1 558	1 202	1 327	13 317

Källa: Arbetsministeriet

1.3.2. Asylsökande

De största enskilda asylsökargrupperna, under åren 2003 och 2004, kom från Östeuropa, främst Serbien och Montenegro, Bulgarien, Turkiet, Förbundsrepubliken Jugoslavien och Ryssland.

Tabell 8. De största asylsökargrupperna 1995-2004, per ursprungsland

Ursprungsland	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Till augusti 2004	Total 1995-2004
Slovakia				2	1 516	377	88	421	85	329	2 818
Ryssland	94	63	70	65	189	289	289	272	288	132	1 751
Polen	4	1			324	1 210	3	23	11		1 576
Jugoslavien rep.			184	348	127	262	98	223	234	61	1 537
Turkiet	44	30	47	98	115	76	94	197	185	101	987
Somalien	133	140	184	135	73	28	18	54	91	129	985
Irak	78	72	102	84	97	62	103	115	150	62	925
Bulgarien	19	3	3	3	3	13		287	287	287	905
Romania	15		11	2	36	29	36	596	109	44	878
Serbia och Montenegro									278	465	743
Jugoslavien	38	47	105	16	20	11	70	77	126	34	544
Iran	67	37	23	46	50	50	56	41	47	54	471
Afganistan	3	11	7	55	24	31	25	27	51	116	350
Bangladesh	13	8	5	13	26	22	60	81	12	14	254
Algeria	33	14	15	19	15	18	38	38	38	25	253
Kongo dem. rep.	34	13	10	18	5	27	23	53	38	31	252
Ingen nationalitet	6	13	4	17	60	17	27	32	38	25	239
Annan	273	259	203	351	426	648	623	906	1 153	434	5 276
Total	854	711	973	1 272	3 106	3 170	1 651	3 443	3 221	2 343	20 744

Källa: Utlänningsverket

Under året 2003 opererade 14 mottagningscenter för asylsökande i Finland. Dessa center erbjöd omkring 2,500 bäddplatser.

År 2003 gav utlänningsverket 2,937 beslut om asyl. 0,2 % innefattade asyl, 4,8 % uppehållstillstånd på grunder av behov av internationellt skydd samt 11,7 % uppehållstillstånd på andra grunder. Totalt 83,2 % av besluten var negativa på diverse olika grunder.

Tabell 9. Beslut om asyl 2000-2003

År	Sökanden	Positiva beslut				Total negativa	Annullering
		A	B	C	Total		
2000	3 170	9	248	210	467	2 121	1 049
2001	1 651	4	346	463	813	1 045	307
2002	3 443	14	250	327	591	2 312	431
2003	3 221	7	142	345	494	2 443	383

Källa: Utlänningsverket. A Asyl, B Upphållstillstånd på grunder av behov av internationellt skydd, C Upphållstillstånd på andra grunder, t.ex. familjeband. Besluten är beslut i första instansen och beslut av förvaltningsdomstol beaktas inte.

I likhet med föregående år gjordes det så gott som inga positiva beslut om asyl år 2003. Då man redovisar för den blygsamma siffran 7 beviljade asylansökningar, bör man beakta att totalt 487 uppehållstillstånd beviljades för asylsökande. Det rättsliga skyddet för en person med uppehållstillstånd är dock märkbart svagare än för en person som beviljats asyl.

Tabell 10. Beslut om asyl 1997-augusti 2004, per nationalitet

Nationalitet	1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		Till augusti 2004		Total
	Asyl	Upp- hållstill- stånd	Asyl	Upp- hållstill- stånd	Asyl	Upp- hållstill- stånd	Asyl	Upp- hållstill- stånd	Asyl	Upp- hållstill- stånd	Asyl	Upp- hållstill- stånd	Asyl	Upp- hållstill- stånd	Asyl	Upp- hållstill- stånd	
Jugoslavien rep.		1		82	11	250	1	146		289		5		44		37	866
Irak		57	1	54	5	64	4	32		76		90		21		189	593
Somalien		77		108		67		99		89	1	56		75			572
Turkiet	2	11		4		11	1	19		89		56	1	55	1	24	274
Iran	1	34		15	1	11		13		19	4	23	3	36		36	196
Afganistan			5	5	8	9	1	44	2	37		20		17	2	26	176
Russia		6						4		10		84		14	10	10	138
Angola		3		12		5		7		6		23		23		45	124
Bosnia-Herzegovina				6		11		9		17		17		28		19	107
Jugoslavien		2		11		9		8		17		5		20		5	77
Kongo dem. rep.						1		6		5		11		19		19	61
Sri Lanka				16		2	1	7	1	13	1	9		6	1	3	60
Ingen nationalitet		8		1				15		6		5		11		7	53
Algeria		22		8	2	6				5				8		1	52
Azerbajjan		4		3			1	2		11		1		8	6	15	51
Bangladesh								2		14		8		7		6	37
Etiopia		8		3		9		1		1		4		5	1	4	36
Kina				6	1			5		1		3			1	12	29
Sierra Leone		2		2		2		2		3		4		1		11	27
Zaire		13		7						2		1				3	26
Rwanda		2				2				5		12		3		2	26
Annan	1	27	1	29	1	8	0	32	1	94	8	154	3	86	6	174	625
Total	4	277	7	372	29	467	9	453	4	809	14	591	7	487	28	648	4 206

Källa: Utlänningsverket

1.4. Arbetsinvandring

Rekryteringen av arbetskraft från länder utanför EES reglerades år 2003 genom ett system av arbets- och uppehållstillstånd. Fr.o.m. maj 2004 reviderades denna duala tillståndspraxis till ett system med ett enda behövligt uppehållstillstånd för arbetstagare. Precis som tidigare ställs arbetskraftsbyråerna inför uppgiften att göra bedömningar om arbetsmarknadssituationen. Bedömningar om huruvida besluten bör vara positiva eller negativa innefattar estimeringar om huruvida utbudet av potentiella arbetare motsvarar de angivna behoven, samt huruvida arbetsgivarna är villiga att uppfylla kraven gällande minimilöner och arbetsavtal. I fall av positivt beslut av arbetskraftsbyrån, samt om det inte finns något hinder, berörande till exempel allmän ordning och säkerhet eller Finlands internationella relationer, utfärdar utlänningsverket eller den lokala polisen (år 2003 även beskickning i utlandet) uppehållstillståndet.

Tabell 11. Positiva utlåtanden om arbetstillstånd 2003, per yrkesgrupp samt nationalitet

Yrkesgrupp	Estland	Ryssland	Polen	Kina	Indien	Latvia	Lettland	Ukraina	USA	Ungern	Annan	Total
Trädgårdsarbetare	2 166	5 503	265	0	1	276	249	229	3	2	193	8 887
Landsbruksarbetare	558	301	30	0	0	148	39	21	1	0	27	1 125
Lastbilkörare	435	573	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1 009
ADB-programmerare etc.	28	96	19	73	239	29	14	27	47	54	236	862
ADB-ingenjör etc.	26	86	46	100	210	0	5	8	44	53	220	798
Byggnadsarbetare	524	72	4	0	0	1	3	6	0	1	7	618
Djurskötare	419	46	6	0	0	11	11	3	0	2	11	509
Chef och kokkar	21	13	3	143	28	1	0	1	3	1	283	497
Musiker	37	7	4	0	0	0	0	0	15	80	262	405
Snickare	334	30	0	0	0	1	1	4	0	0	19	389
Hemvårdare	141	31	8	4	10	5	2	6	6	8	145	366
Städare	193	78	6	1	0	9	1	5	1	1	63	358
Annan	4 105	1 661	329	310	116	103	120	105	240	129	1 140	8 358
Total	8 987	8 497	720	631	604	584	446	415	360	331	2 606	24 181

Källa: Arbetsministeriet

En del grupper i Finland står utanför arbetstillståndssystemet. Av EES-Medborgare (Europeiska Ekonomiska Samarbetsområdet) och bland dem medborgare i nordiska länder, krävs inget uppehållstillstånd för arbetstagare. Den årliga volymen för denna arbetargrupp estimeras till 2,000-3,000. Ett urval av gästande arbetare inom företag, artister, mekaniker, vars arbete utförs inom ramarna för leveranskontrakt maskiner e.dyl., behöver likaså inte något uppehållstillstånd för arbetstagare. Detta gäller även för utlänningar med permanenta uppehållstillstånd, studerande med deltids- och sommarjobb, flyktingar, personer som beviljats uppehållstillstånd på grunder av behov av internationellt skydd, asylsökande som varit i Finland i minst tre månader, entreprenörer, lärare, forskare och säsongarbetare inom jordbrukssektorn. Den adderade siffran av dessa personer kan bli upp till 60-70,000 per år.

1.5. Illegal immigration och arbete

Illegal immigration har tillsvidare varit mycket ovaligt i Finland. Enligt vissa estimat kan det vara omkring några tusen medborgare, från tredje land, som för tillfället vistas i Finland.

År 2003 avvisades över 3,000 personer vid gränsen, medan omkring 1,600 illegala immigranter greps inne i landet. Utlänningsverket, passkontrollen och polisen har gjort över 6,000 avvisande beslut under åren 2000-2003. Beslut om utvisning har utlänningsverket, under åren 2000-2003, gjort 110 per år. År 2003 utfärdade polisen omkring 2000 utvisningar. Dessa innefattar utvisning, både med och utan eskort.

Finland är det enda EU-landet som delar gräns med Ryssland. En rysk forskare¹ förespår att illegal immigration från Ryssland till, eller igenom Finland till andra EU-länder, kan öka i framtiden. De viktigaste fakta som stöder detta argument är den socioekonomiska klyftan mellan Ryssland och Finland, samt de relativt ”öppna” gränserna mellan Ryssland och andra före detta sovjetstater, som gör Ryssland till ett transitland för illegala migranter. Ytterligare orsaker till situationen i Ryssland är bristen av resurser och bristen av erfarenhet i att tackla illegal immigration, bristen av fungerande mekanismer för utvisning, samt det faktum att problemet inte prioriteras bland federala och lokala myndigheter.

Tillsvidare har ett större problem i Finland dock varit oacceptabel behandling av utländsk arbetskraft i form av lagvidriga arbetskontrakt. Denna fråga diskuterades mycket i allmänheten, under årsskiftet 2003-2004, då regeringens lagförslag för övergångsperioden förbereddes. Som en följd av det stora allmänna intresset introducerades nya verktyg för att åtgärda problemen.

År 2004 tillsattes en ny enhet hos Centralkriminalpolisen i syfte att bekämpa den informella ekonomin samt olagliga utnyttjan av utländsk arbetskraft.

¹ Nikita A. Lomagin: “Soft Security Problems in Northwest Russia. Occasional Seminar Paper, Davis Center for Russian Studies, Harvard University, March 12, 2002.

Regeringen startade ett program för inre säkerhet. Programmet är en mångårig utvecklingsplan, som innefattar ett stort antal förslag om hur man bör gå tillväga för förbättra allmän säkerhet. Programmet innefattar även åtgärder mot illegal immigration.

Man kommer att stifta en ny brottslag om uppmaning till arrangemang av illegal immigration. Lagbrytare kan dömas för förvärrande lagbrott om lagbrottet gjorts inom ramarna för organiserad brottslighet. Bestämmelserna om arrangemang av illegal immigration kommer att stiftas så att de kan appliceras fastän avsikten med dessa aktiviteter uttryckligen bara varit att utnyttja Finland som transitland.

Bestämmelser om människohandel kommer att inkorporeras i strafflagen. En person bör dömas för människohandel om hon, genom svek eller hot utnyttjar den andras situation, skickar eller transporterar honom eller henne med föresatser av sexuellt utnyttjande, slavarbete eller avlägsnande av organ i syfte av ekonomisk vinning. Fängelsedomar för dessa brott varierar mellan, allt från fyra månader till sex år.

En lagbrytare kan dömas för förvärrande människohandel, t.ex. om våld eller hot om våld förestått i anknytning till människohandeln. Fängelsedomar för dessa brott varierar mellan allt från två år till tio år.

1.6. "Brain-drain" till och från Finland

De personer som stadigvarande bosatte sig i Finland år 2003 hade i genomsnitt en lägre utbildningsnivå än de som lämnade Finland.

Tabell 12. Immigration och emigration, per utbildningsnivå 2003

	Immigration	Emigration	Balance
Grundnivå	3 046	3 326	-280
Mellannivå	1 001	981	20
Lägre högskolenivå	1 002	1 072	-70
Högre högskolenivå	1 270	1 359	-89
Forskarutbildningsnivå	124	180	-56
Ingen annan än elementärutbildning eller bildningsnivån okänd	11 395	5 155	6 240
Total	17 838	12 083	5 755

Källa: Statistikcentralen

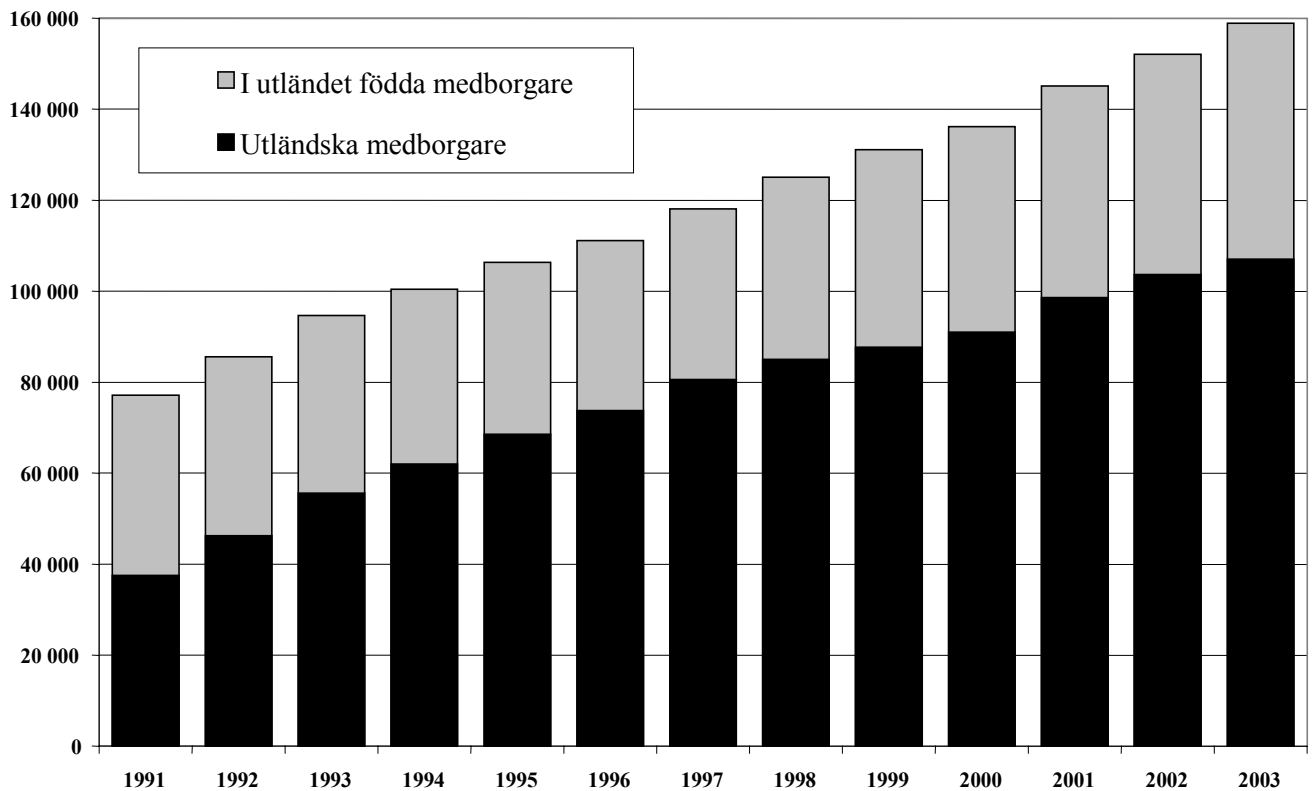
Det bör noteras att det finns betydande begränsningar som försämrar reliabiliteten av denna data. Påfallande begränsning är, att bara permanent migration syns i statistiken samt att reliabla metoder för insamling och evaluering av utländsk data saknas.

2. Utländsk population i Finland

2.1. Siffror och strukturer

Antalet, utomlands stadigvarande bosatta, utlänningar som vistas i Finland uppgick, i slutet av året 2003, till 107,003 personer. Sammanlagt utgjorde de 2,0 % av den totala populationen. Antalet utomlands födda och i Finland stadigvarande bosatta personer var vid samma tid 158,867 personer och utgjorde sammanlagt 3,0 % av den totala populationen.

Figur 3. Den utländska populationen och den i utlandet födda populationen i Finland 1991-2003

Källa: Statistikcentralen

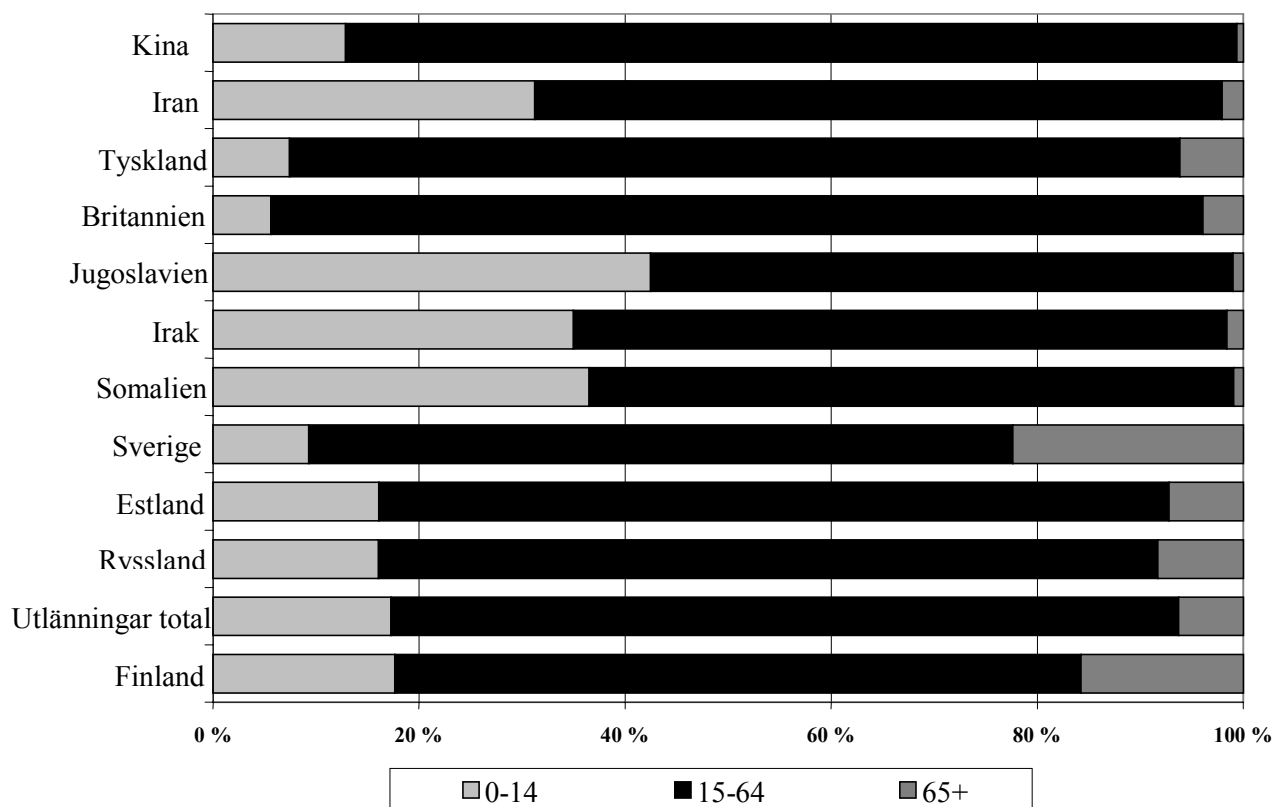
Antalet utlänningar hade bibehållits på en relativt stadig nivå, på dryga 10,000, under en längre tid. På 1980-talet började dock siffran långsamt stiga, följd av en ”immigrationsvåg” fr.o.m. 1990, då de finsktalande ingermanländarna från det forna Sovjetunionen beviljades en status av återflyttare. Detta ledde till en omedelbar ökning i immigrationen och bidrog avsevärt till att antalet utlänningar som bor i Finland steg. Detta var, historiskt sett, praktiskt taget första gången som man i Finland, stötte på immigrationsrelaterade problem. Dessa problem har man sedermera strävat till att åtgärda.

Följaktligen utgör personer med finskt ursprung från det forna Sovjetunionen idag merparten av Finlands utländska population. Denna population tenderar att växa ytterligare. Som en följd har frågor om ingermanländares begränsade språkkunskaper och därmed deras legitimitet som ”etniska finländare”, kommit i förgrunden i de medier och allmänna forum som diskuterar immigrationsproblematik. Frågan problematiseras ytterligare genom att den ingermanländska populationen tenderar att identifiera sig främst med Ryssland. ?

Den antalsmässiga tillväxten av utländska medborgare i Finland var fortsättningsvis hög under lågkonjunkturen, vilket bidrog till nedgången av bruttonationalprodukten (BNP) samt till ökningen i arbetslöshetsnivån. Som snabbast var tillväxten 1991, då 11,000 personer, av vilka ingermanländarna och flyktingarna från Somalia, utgjorde de största grupperna, anlände. De ibland negativa attityderna mot invandrare i det finska samhället kan delvis härledas just till denna period. Anmärkningsvärt är att tillväxttrenden i invandarsiffrorna vände i slutet av 90-talet samtidigt som BNP:n började återhämta sig

Den demografiska profilen hos många invandrargrupper skiljer sig från den demografiska profilen hos den infödda populationen. Det relativa antalet barn och/eller personer i arbetsför ålder är högre i många invandrargrupper.

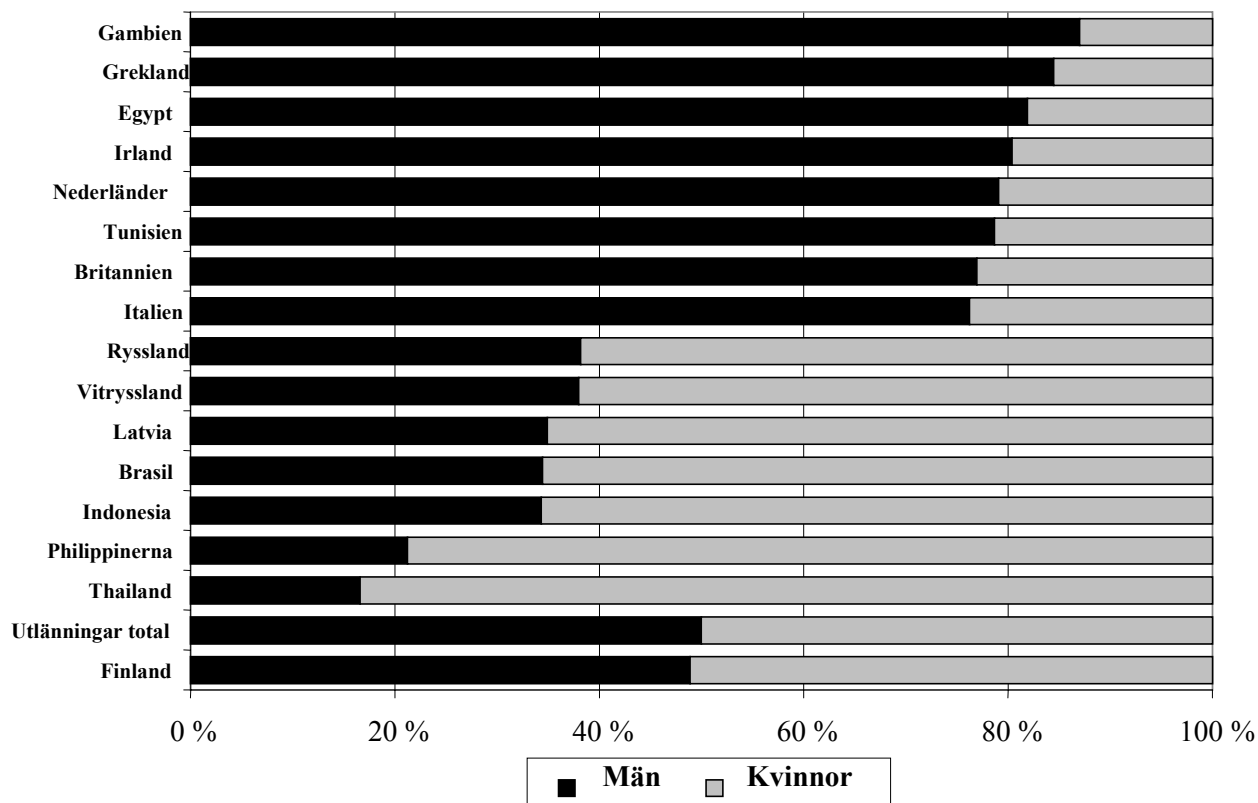
Figur 4. De största, stadigvarande i utlandet boende, grupperna, per nationalitet och åldersstruktur, slutet av 2003

Källa: Statistikcentralen

Könsfördelningen inom invandrapopulationen var år 2003 nästan jämn, 53,479 män och 53,524 kvinnor. Internt tenderade dock många av grupperna att polariseras mot ettdera könet.

Tabell 17. Några utlänningsgrupp, per nationalitet och sex 2003

Källa: Statistikcentralen (n > 100)

Varje år ingås över 2,500 äktenskap, där den ena parten är en stadigvarande i Finland bosatt person med finskt medborgarskap och den andra är en utlänning. År 2003 gifte sig finska kvinnor oftast med svenska män, medan finska män vände sig mot andra väderstreck och oftast valde att gifta sig med ryska, estniska eller thailändska kvinnor

Tabell 18. Blandäktenskap 2003

		Makes medborgarskap												
		Alla nationaliteter	Finland	Sverige	Ryssl.	Fd SU	Estland	Somalien	USA	Kina	Irak	Thailand	Annan/okand	Ingen make
M k a s m e d g o r g a r s k a p	Alla nationaliteter	1 415 650	1 235 083	2 518	4 282	111	1 909	395	754	456	637	37	13 233	156 235
	Finland	1 355 947	1 192 434	2 016	429	30	370	73	612	63	90	15	8 234	151 581
	Sverige	1 802	1 157	391			2		4				13	235
	Ryssl.	9 430	3 915	5	3 554	18	96		4	1	3	1	164	1 669
	Fd SU	216	125		11	38	7		1				5	29
	Estland	4 209	1 885	4	137	17	1 328	2	2		2	1	133	698
	Somalien	912	229	1				297			2		12	371
	USA	445	300	5					99				17	24
	Kina	783	334	1						378	1	1	19	49
	Irak	689	61						1		493		22	112
	Thailand	1 329	1 194	3							1	16	6	109
	Annan/okand	10 536	4 587	30	71	5	58	5	22	7	31	2	4 360	1 358
	Ingen make	29 352	28 862	62	80	3	48	18	9	7	14	1	248	

Källa: Statistikcentralen

De största enskilda antalen barn föddes av ryska, somaliska och estniska mödrar. Antalet födda barn av somaliska mödrar var stort även i absoluta tal.

Tabell 19. Antal barn, per nationalitet

Moders medborgarskap		Barns medborgarskap
56 630	Total	56 630
54 153	Finland	55 401
2 477	Utländska medborgare total	1 229
537	Ryssland	260
235	Somalien	133
209	Estland	91
129	Irak	112
110	Sverige	41
108	Thailand	8
72	Jugoslavien	92
57	Vietnam	31
50	Turkiet	34
46	Kina	19
42	Iran	39
41	Indien	27
37	Marocko	6
36	Britannien	9
36	Ukraina	14

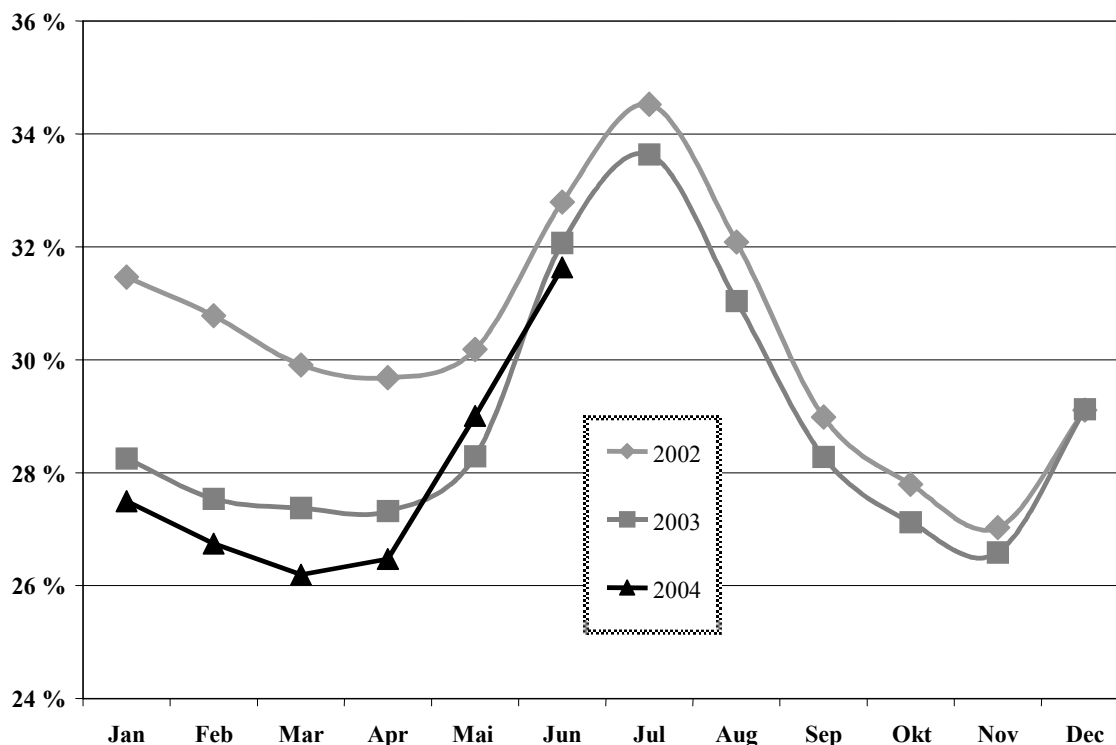
Källa: Statistikcentralen

2.2. Arbete och arbetslöshet bland invandrare

De som flyttat till Finland under de närmaste åren och som därmed kunnat dra nytta av individuella integrationsplaner, har oftast klarat sig bra på arbetsmarknaden. Situationen är dock en annan för åldringar, arbetsföra personer med begränsade färdigheter och personer med flyktingbakgrund. För denna grupp har arbetslösheten ofta blivit långvarig. En del har aldrig lyckats träda in i arbetsmarknaden, medan andra bara lyckats få visstidsanställning. En femtedel av arbetslösa arbetssökande invandrare har varit arbetslösa i över ett år (situationen i slutet av 2003).

Arbetslöshetsnivån bland invandrare estimerades, i slutet av året 2003, till 28-29 %. Nivån hade sjunkit en aning sedan föregående år. De faktorer som bidragit till arbetssituationen för invandrare blivit bättre är tillväxten i behovet av arbetskraft inom servicesektorn samt det faktum att arbetsgivare börjat se invandrarna som en potentiell resurs i sektorer med arbetskraftunderskott.

Tabell 20. Uppskattade arbetslöshetsgrader för utländska medborgare 2002 – juni 2004

Källa: Arbetsministeriet

En analys av den genomsnittliga arbetslöshetsnivån för invandrapopulationen ger bara en begränsad insikt om situationen. En del grupper är svårt utslagna på arbetsmarknaden. Till dessa grupper hörde år 2003 speciellt, invandrare från Irak, Iran, Somalia och Jugoslavien. Dryga 59 % av de arbetsföra i dessa grupper var arbetslösa och bara en liten minoritet hade således hittat arbete. Dessa grupper hade anlänt i Finland främst som flyktingar. Om man bortser från de grupper som distinkt utgjordes av flyktingar, var framför andra marockanerna och ryssarna de grupper, vars arbetslöshetsgrad märkbart överskred det nationella genomsnittet.

Andra invandrargrupper å sin sida uppvisade lägre arbetslöshetsnivåer än det nationella medeltalet. År 2003 var arbetslöshetsnivån bland ungerska, amerikanska, kinesiska, tyska, holländska och japanska medborgare bättre än medeltalet. Kännetecknande för immigrationen inom dessa grupper är att den är arbets- och familjeorienterad.

År 2003 registrerades 25,900 arbetssökande invandrare (utländska medborgare) hos arbetskraftsbyrån. Av dessa var i slutet av varje månad i genomsnitt 14,000 arbetslösa. Fördelade per nationellt medborgarskap, utgjordes de största grupperna av arbetssökande från Ryssland och Estland, som tillsammans stod för 43 % av alla arbetssökande utlänningar. Den näst största gruppen var svenska medborgare, åtföljda av medborgare från Irak, som oftast kommit till Finland som flyktingar, Iran, Somalia, det forna Jugoslavien, Turkiet och Vietnam.

År 2003 fann 11,380 arbetssökande invandrare arbete på den fria arbetsmarknaden (som är mer än föregående år), 9,100 placerades i arbetsmarknadsåtgärder (mer än föregående år), 13,390 påbörjade arbetsmarknadspraktik och 1,730 påbörjade någon annan form av praktik/utbildning (siffrorna för påbörjad praktik var likaså högre än för föregående år). Av de personer som således inte längre definierades som arbetssökande var 16,000 män och 19,600 kvinnor. Deltagandet i aktiva åtgärder har ökat bland invandrare.

Totalt 10,850 invandrare påbörjade sin praktik, under året, vilket var 24 % mer än föregående år. Totalt beviljades 15 milj. EUR i anslag för yrkesförberedande utbildning. Integrationsutbildning/invandrarutbildning

är likaså under planering. En arbetsgrupp har tillsats för att klargöra arbetsfördelningen mellan arbets- och undervisningsministeriet och för att finna nya metoder genom vilka utbildningen kan förbättras.

År 2003 slutförde 10,849 invandrare sin arbetsmarknadspraktik, vilket är 24 % mer än föregående år. Totalt reserverades 8,635 tillfällen för arbetsmarknadspraktik för personer med individuell integrationsplan. Anslagen för invandrarutbildning/yrkesförberedande utbildning år 2003 var 36,9 milj. EUR, av vilka 15 milj. EUR öronmärktes för integrationsutbildning. I enlighet med utbildningsstyrelsens rekommendation kommer arbetsförvaltningen att arrangera en 40 poängs integrationsutbildning för invandrare, som är berättigade till individuella integrationsplaner, samt för andra arbetslösa arbetssökare, i liknande situation. Vid avslutad utbildning uppmuntras deltagarna att ta det nationella språkfärdighetscertifikatet för mellannivån i finska (nivå 3-4). Testen gjordes år 2003 av 412 invandrare, av vilka 91 % godkändes för nivå 3 eller 4.

En undersökning som kartlägger invandrades levnadsvillkor pekar på att invandrare som funnit arbete klarar sig relativt väl på arbetsmarknaden, eftersom majoriteten av dem har heltidsarbete och fastanställning. Den lön som betalas åt invandrare är dock avsevärt lägre än för finländare i medeltal. En delorsak är säkerligen att den offentliga sektorn är en mycket viktig arbetsgivare för de flesta invandrargrupperna (vietnameserna utgör ett undantag).

Ryska och somaliska arbetslösa invandrare å sin sida är ofta mycket modfällna emedan de själva ser sina framtidsutsikter på arbetsmarknaden som mycket dåliga. Anmärkningsvärt är också att arbetslösa invandrare i regel accepterar betydligt sämre betalda arbeten än finländare i allmänhet.

Information om invandrades penningförsändelser via bank finns inte att tillgå, emedan bankerna, efter 1998, inte behövt redovisa om utländsk penningtrafik för Finlands bank. Privata banker uppger inte frivilligt dylik information, med hänvisning till principer om integritetsskydd.

2.3. Integration of immigrants

Invandrare är berättigade till en individuell integrationsplan inom tre år efter att de anlät i Finland, i fall att de inte som registrerade arbetslösa arbetssökare är berättigade till arbetslöshetsunderstöd eller får utkomststöd. Under den tid då den individuella integrationsplanen implementeras har invandraren rätt att få integrationsstöd som består av arbetsmarknadsstöd och vid behov utkomststöd. Målet är ytterligare, att invandraren under den tid som han/hon genomför sin integrationsplan, bör uppnå en språklig kunskapsnivå som behövs för arbete i Finland samt för att generellt kunna uppdatera sina yrkesrelaterade kunskaper till att motsvara arbetsmarknadsförhållanden i Finland.

År 2003 framställde arbetskraftsbyråerna individuella integrationsplaner för sammanlagt 6,988 arbetssökande (en person kan ha mer än en plan), av vilka 2,812 var män samt 4,176 var kvinnor. Totalt 10,000 invandrare mottog integrationsstöd i form av arbetsmarknadsstöd under den tiden som de deltog i arbetsmarknadsåtgärderna. Antalet personer som mottog stöd steg från föregående år.

Tabell 21. Integreringsplaner 2000 – augusti 2003

År	Män	Kvinnor	Total
2000	4 950	6 646	11 596
2001	4 633	6 679	11 312
2002	3 939	6 100	10 039
2003	2 812	4 176	6 988
Augusti 2004	1 521	2 166	3 687

Källa: Arbetsministeriet.

Integrationen av personer av utländsk härkomst och integrationen av deras barn är, som i övriga Europa, en stor utmaning. De språkliga färdigheterna är en central fråga och detta är fallet speciellt gällande det svårigen bemästrade finska språket. De av regeringen anordnade språkkurserna har inte alltid mött behoven hos

olika invandrargrupper med varierande språkkunskaper. Med tanke på den fortgående ökningen av icke-finskatalande personer i Finland, under de senaste 10 åren, kommer språkundervisningen att bli en avgörande fråga i framtiden.

En ytterligare utmaning är hur invandrare fortsättningsvis kommer att fördelas jämt mellan Finlands kommuner och städer. Tillsvidare har effektiva åtgärder för att få invandrare att trivas, även utanför de största sydliga städerna, uteblivit. Tillsvidare har man dock lyckats undvika en utveckling där invandrare koncentreras till fallfärdiga bostadsområden. Detta trots att invandrare tenderar att bosätta sig i Huvudstadsregionen, som med en miljon invånare, är den mest tätbefolkade regionen i Finland

Då den finska riksdagen, våren 2002, godkände rapporten om verkställandet av Lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande, gavs åtgärder om utbildning av invandrare, högsta prioritet. Arbetsförvaltningen kommer att organisera en invandrarutbildning som motsvarar 40 studiepoäng (credits) för alla arbetslösa arbetssökande som är berättigade till en integrationsplan. Efter utbildningsperioden kommer invandrare att uppmuntras till att avlägga ett språktest i finska (nivå 3-4) som motsvarar de allmänna riktlinjerna för språkexamina som godkänts av Europeiska rådet. Sedan 2003 har totalt 882 invandrare avlagt språkprovet, av vilka 96 % har godkänts för nivå 3.

2.4. Ansökan om medborgarskap

Den 1 juni 2003 godkändes en ny lag i Finland som möjliggör dubbelt medborgarskap. Lagen gör det lättare för både utlänningar och personer av finskt ursprung att arbeta i Finland. Således behöver en finsk medborgare inte längre avsäga sig sitt finska medborgarskap om hon skaffar sig ett utländskt medborgarskap.

En utlänning är behörig att ansöka om finskt medborgarskap om hon 18 år gammal, saknar brottsregister, ?är ekonomiskt självständig och behärskar tillfredställande kunskaper i ett av de officiella språken, finska eller svenska. Hon måste också ha varit bosatt i Finland tillräckligt länge. Tidigare finska medborgare samt medborgare i nordiska länder bör kontinuerligt ha bott i Finland i minst två år, medan medborgare från övriga länder kontinuerligt bör ha bott i Finland i åtta år, eller åtta år, i flera perioder, efter 15 års ålder, under vilka boendet, de två sista åren, bör ha varit kontinuerligt. För flyktingar med uppehållstillstånd, statslösa personer och personer med finska makar är perioderna kortare. Av dessa grupper krävs fyra års kontinuerligt boende i Finland, eller sex års boende, efter 15 års ålder, under vilka boendet de två senaste åren, bör ha varit kontinuerligt. Äkta makar bör kunna uppvisa att de bor tillsammans samt att de bott tillsammans de senaste tre åren.

På 1970-talet beviljades endast c.a. 100 personer, per år, finskt medborgarskap. Denna siffra steg under följande decennium till nästan 1,000 per år. De mest typiska fallen utgjordes av svenska medborgare, med tidigare band till Finland, som bytte till finskt medborgarskap. På det tidiga 1990-talet såg det ut som om nivån skulle bibehållas på c.a 1,000 per år. År 1994 beviljades endast 651 personer medborgarskap medan siffran för 1995 var 668 personer, de lägsta siffrorna sedan sent 1970-tal. Fr.o.m. 1995 skedde dock en vändning och 2003 beviljades 3,712 personer finskt medborgarskap.

Tabell 22. Beviljade finländska medborgarskap 1995 - 2003, per tidigare medborgarskap

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total 1995-2003
Ryssland	94	146	210	666	800	666	533	418	1 535	5 068
Somalien	1	1	10	476	1 208	346	222	204	145	2 613
Vietnam	30	104	172	381	71	155	164	205	117	1 399
Irak	4	7	15	135	140	185	224	217	139	1066
Kina	17	37	81	209	123	92	106	136	42	843
Sverige	98	102	99	142	84	44	57	61	0	687
Turkiet	16	11	28	78	115	85	82	112	159	686
Iran	1	39	58	176	53	102	58	68	112	667
Fd SU	55	52	44	138	135	48	51	56	85	664

Fd Jugoslavien	2	3	2	14	26	67	72	232	119	537
Thailand	38	31	46	70	29	63	65	87	15	444
Annan	312	448	674	1 532	1 946	1 124	1 086	1 253	1 244	9 619
Total	668	981	1 439	4 017	4 730	2 977	2 720	3 049	3 712	24 293

Källa: utlänningsverket

Frågan om medborgarskap har i sig självt inte gett upphov till några negativa passioner i Finland. Tvärtom har dröjsmålen i behandlingsförfarandet väckt ibland helt berättigad kritik. För tillfället har man, inom utlänningsverket, som mål att förkorta behandlingstiderna av medborgarskapsansökningar, till under 1.5 år.

3. Åtgärder som befrämjar likabehandling av invandrare

Riksdagen antog Lagen om likabehandling i december 2003. Syftet med denna lag är att främja och trygga likabehandling samt att effektivisera rättsskyddet för den som utsatts för diskriminering i arbetslivet, på grunder av ålder, etniskt- eller nationellt ursprung, språk, religion, övertygelse, opinion, fysisk kondition, funktionshinder eller sexuell läggning. Lagen förbjuder dessutom diskriminering på grund av etniskt ursprung även inom andra sektorer i samhället. Arbetsministeriet har publicerat innehållet i lagen samt utfärdat allmänna rekommendationer om vad som bör innefattas i en likabehandlingsplan. Inom ramarna för ett samarbetsprojekt olika ministerier emellan, *SEIS- Finland framåt utan diskriminering*, anordnades utbildning om likabehandling för lärare och polis samt publicerades en broschyr om likabehandling riktad till allmänheten.

Diskrimineringsnämnden är en ny självständig rättsskyddsinstans som verkar i anslutning till Arbetsministeriet. Diskrimineringsnämnden behandlar ärenden som gäller diskriminering på grund av etniskt ursprung, utom när det gäller att övervaka att förbudet mot diskriminering i fråga om arbets- och tjänsteförhållanden iakttas. Diskrimineringsnämnden kan fastställa förlikning mellan parterna eller förbjuda att ett förfarande som strider mot förbud mot diskriminering och förbud mot repressalier fortsätter eller upprepas. Nämnden kan förena förbudet med vite och döma ut vitet.

Nya normer och handlingssätt för lokala myndigheter samt främjande av likabehandling har vidare utvecklats genom JOIN-projektet (Gemensamt agerande mot diskriminering på lokal nivå) som finansierats av EU. Arbetsministeriet har också verkat inom andra europeiska samprojekt i syfte att motverka utslagning och rasism, som t.ex. genom att aktivt verka som EUMC:s (Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet) kontaktinstans i Finland.

Invandrare, etniska minoriteter och asylsökande var några av de centralaste målgrupperna för Den europeiska socialfondens åtgärder. Åtgärderna hade bl.a. som målsättning att befrämja lika möjligheter i arbetslivet, för olika segment i samhället. Sysselsättningsprojekt som utvecklats med tanke på dessa grupper, befrämjar arbetskraftens kapacitet hos deltagarna, samt skapar länkar till arbetslivet. Åtgärder har vidtagits för att befrämja tolerans och goda etniska relationer på arbetsplatsen, genom *Equal*-programmet samt andra relaterade samarbetsprojekt. I april startades, som en del av den europeiska socialfondens produktutvecklingsprojekt, ett projekt som kallas MoniQ. MoniQ är ett projekt som befrämjar kulturell mångfald inom arbetsgemenskaper. Och dess målsättning är att utveckla en fungerande modell för rekrytering, av invandrare, både inom den offentliga och den privata sektorn.

Även den nya Utlänningslagen har som målsättning att befrämja likabehandling av utlänningar i arbetslivet. Lagen ger nya verktyg för att övervaka arbetsavtalens lagenlighet samt arbetsgivarens villighet att sköta sina lagenliga plikter, genom att utvidga kompetensen hos arbetsskyddsmyndigheten.

4. Ett tvärsnitt av regeringens invandrapolitik

Beredningen av regeringens Invandrapolitiska program påbörjades i december 2003 och arbetet skall slutföras våren 2005. Sammansättningen i den administrativa arbetsgruppen som bereder programmet utgörs av representanter från Arbetsministeriet, Social- och hälsovårdsministeriet, Undervisningsministeriet, Justitie-

ministeriet, handels- och industriministeriet, Finansministeriet och Statsrådets kansli. Som ordförande verkar landshövding Rauno Saari. Det invandrapolitiska programmet kommer att stå som grund för ett verksamhetsprogram, genom vilket man kommer att implementera de sysselsättnings- och integrationspolitiska målsättningarna.

År 2004 bereddes inom regeringen även en annan immigrationsrelaterad rapport. Avsikten med denna rapport är att åtgärda de problem som uppstått som en följd av den åldrande populationen. Rapporten åberopar en stimulerande befolkningspolitik samt en mera aktiv immigrationspolitik. Utländska studeranden måste uppmuntras att stanna i Finland.

En lagändring i Utlänningslagen, beträffande språkprov för finska ingermanländare, trädde i kraft fr.o.m. början av oktober 2003. Lagen fastslår att ett villkor för uppehållstillståndet är ett godkänt resultat i språkprovet. Arbetsministeriet har fastställt de exakta kriterierna för språkprovet samt berett den praktiska implementationen av lagändringen. Det första pilotfallet anordnades i St. Petersburg år 2003, med 51 deltagare. Invandrare har, under de tre första åren efter att de flyttat från ett annat land, rätt till en integrationsplan, om de är arbetslösa arbetssökande berättigade till arbetsmarknadsstöd och/eller är mottagare av utkomststöd.

Den nya Utlänningslagen trädde i kraft i maj 2004. Till de viktigaste förändringarna - i den omfattande nya lagen, som består av mer än 200 paragrafer - hör att familjemedlemmar till finska medborgare kommer att kunna ansöka om uppehållstillstånd på grunder av familjeband i Finland. För tillfället skall ansökningsformuläret för det första uppehållstillståndet ifyllas i utlandet efter vilket ansökanden inte får vistas i Finland före ansökan har behandlats och godkänts. Den nya lagen fastställer vidare att det för arbete i Finland krävs det ett speciellt uppehållstillstånd för arbetstagare, då det gäller personer i anställningsförhållande och ett speciellt uppehållstillstånd för privatföretagare då det gäller utländska företagare. Dessa tillstånd är beviljade genom en två-stepsprocess där Arbetskraftbyrån, regionella myndigheter för ekonomisk utveckling samt Utlänningsverket samarbetar.

År 2004 beslöt riksdagen om en lag för en tvåårig övergångsperiod som fastställer arbetsinvandringsvilkoren för medborgare i de nya EU-länderna.

Den nya Medborgarskapslagen trädde i kraft den 1 juni 2003 samtidigt som den gamla Medborgarskapslagen från 1968 och alla tillhörande lagändringar upphävdes. Den viktigaste förändringen utgörs av att dubbelt medborgarskap nu tillåts samt att man i fortsättningen kommer att sträva till att motverka statslöshet. Personer som mot ofrivilligt saknar medborgarskap kan nu lättare erhålla finskt medborgarskap. Frågan om en person kan erhålla medborgarskap i två eller flera länder är beroende av lagstiftningen inte bara i Finland utan också i andra länder.

I maj 2003 tillsatte Arbetsministeriet en tväradministrativ arbetsgrupp i uppgift att bereda ett förslag om en lagändring till Lagen om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande. Syftet med lagändringen är att klargöra arbetsfördelningen mellan å ena sidan olika myndigheter och å andra sidan staten och kommunerna samt myndigheter på alla nivåer. Syftet är också att mera specifikt definiera kommunernas ansvarsområde gällande befrämjandet av den inte -arbetsföra invandrapopulationens integration, som t.ex. barn, ungas och åldringars integration. Arbetsgruppen kommer också att beakta de förändringar som skett i.o.m. den nya Utlänningslagen samt de minimumstandarder för mottagande av asylsökande (2003/9/EC) som fastställts av Ministerrådet och som trädde i kraft år 2003